

 Österbottens välfärdsområde Pohjanmaan hyvinvointialue	Asiakirjatyyppi OHJE AMMATTILAISILLE		Sivu 1 (3)
Nimi PATJOJEN TARKISTUS	Laatinut: Laatu, turvallisuus ja valvonta Pvm: 4.10.2023	Hyväksynyt: S. Grönroos- Pada & H. Tikkanen Pvm: 2.9.2024	Päivitetty: Yksikön nimi Pvm:

Tätä ohjetta voidaan soveltaa potilasvuoteiden patjojen tarkistukseen. Mikäli käytössäsi on korkean riskin moottoroitu patja (ns. nollapainepatja), noudata valmistajan käyttö- ja huolto-ohjeita.

Potilasvuoteiden patjojen huollossa tulee noudattaa valmistajan antamia huolto- ja pesuohjeita. Patjoja on hyvin erilaisia, mutta pääsääntöisesti ne ovat vaahtomuovia. Patjansuojukset ovat synteettistä ja kosteutta läpäisemätöntä materiaalia.

Potilasvuoteiden patjat ovat kovalla rasituksella, mikä aiheuttaa suojuksen kulumista ja haurastumista. Patjansuojuksen rikkoutuessa patjan sisään pääsee kosteutta ja likaa. Likaantunut patja voi olla riski potilaille. Säännöllinen patjantarkistus tulee ottaa osaksi suunniteltua toimintaa. Mikäli patjansuojus todetaan rikkoutuneeksi, tulee koko patjan kunto tarkistaa välittömästi. Kulunut, vahingoittunut ja / tai likaantunut patjansuojus ja patja vaihdetaan uuteen.

Vuoteen sekä patjan puhdistukseen soveltuvat useimmiten heikosti emäksiset pesuliuokset tai yleispuhdistusaineet & mikrokuituliina (suositus). Tutustu hyvinvointialueen voimassa olevaan desinfektioainelistaan. **Eristyshuoneen** siivouksessa käytetään lisäksi soveltuvaa desinfektioainetta sekä kertakäyttöliinoja (huomioi tauti- ja mikrobikohtaiset ohjeet eristys siivouksessa)

Patjojen tarkistus tulisi tehdä säännöllisesti:

- Pitkäaikaishoidon yksiköissä kaksi kertaa vuodessa ja aina asukasvaihdon yhteydessä
 - o Samassa yhteydessä patjansuojus pestään
- Sairaaloissa, yleislääketieteen osastoilla ja terveyskeskuksissa vähintään kaksi kertaa vuodessa, sekä tarvittaessa useammin, mikäli patjaan kohdistuu runsaasti kulutusta (mekaanista tai kemiallista).
 - o Patjantarkistuksen yhteydessä patjansuojus pestään

Patjan tarkistaminen:

Aluksi desinfioi kätesi ja pue kertakäyttöiset suojakäsineet. Patjantarkistuksen yhteydessä patjansuojus laitetaan pesuun (noudata valmistajan pesuohjeita).

Aloita patjan tarkistaminen luomalla yleissilmäys patjaan ja patjansuojukseen. Mahdolliset eritetahrat poistetaan ennen varsinaista patjan tarkistusta ja huoltoa.

- Katso patjan päältä, sivuilta ja kulumista mahdolliset
 - kulumat ja repeämät
 - tahrat ja värimuutokset
- Avaa patjansuojuksen vetoketju ja ota patja ulos. Patjansuojus pestään pesukoneessa valmistajan ohjeen mukaan (joko omassa yksikössä tai pesulassa yksikön/osaston käytäntöjen mukaan).
- Tarkista patjansuojuksen sisäpinnalta ja patjasta mahdolliset tahrat ja värimuutokset. Tunnustele, onko patjassa kosteutta. Apuna voi käyttää käsipaperia. Jos patjassa on kosteutta, syynä voi olla rikkoutunut patjansuojus. Huomioi, että lämpö ja valo saattavat tehdä patjaan ja suojuksen harmitonta värimuutosta.

4. Nosta patja ylös. Katso patjan pohjasta onko tahroja tai värimuutoksia

5. Riisu suojakäsineet ja desinfioi kätesi. Laita patjan päälle uusi **puhdas** patjansuojus. Tarkista että patja tulee oikein päin suojuksen sisälle.

6. Sulje patjansuojuksen vetoketju. Huomioi, että patjansuojuksen tippasuoja reunuksessa osoittaa alaspäin.

HUOM: Mikäli käytössä on patja, jossa ei ole irrotettavaa päällistä, noudata valmistajan huolto- ja puhdistusohjeita.

Pitkäaikaishoidon yksiköissä sekä erikoissairaanhoidon ja yleislääketieteen osastoilla:

Vuode puhdistetaan seuraavan ohjeen mukaan mahdollisen eristyksen päätyttyä sekä vuoteen puhtaaksi petauksen yhteydessä.

- Vuode puhdistetaan ylhäältä alaspäin aloittaen sängyssä kiinni olevista apuvälineistä esim. nousukahvat ja nesteenantotelineet
- Tämän jälkeen pyyhi sängyn laidat ja päädyt
- Puhdista sängyn säädin, mahdollinen soittokello
- Puhdista sängyn sisäpohja, jalat ja muut osat
- Puhdista viimeiseksi pyörät

Laita petivaatteet, peitto ja tyyny pesuun. Huomioi, että esim. Sleep Angel –tyyny puhdistetaan pyyhkimällä valmistajan ohjeen mukaan ja niitä ei lähetetä pesulaan tai laiteta pesukoneeseen. Nosta patja ylös ja tarkista suojuksen alapinta ja vuode. Patja pyyhitään kauttaaltaan heikosti emäksisellä puhdistusaineella ja annetaan kuivua ennen paikalleen asettamista. Mikäli vuoteessa on irrallinen pelastuslakana, katso sen molemmat puolet. Pyyhi myös pelastuslakana. Patja puhdistetaan ensisijaisesti yleispuhdistusaineella. Eristyspotilaan jälkeen noudatetaan eristyshuoneen siivouksessa käytettäviä aineita ja menetelmiä. Patjan puhdistuksessa tällöin suositellaan käytettävän kertakäyttöisiä siivousliinoja.

Mikäli potilaalla on pidempi hoitojakso, puhdistetaan vuode kerran viikossa ja tarvittaessa. Huomioi, että eristyspotilaan päivittäiseen huoneen puhtaanapitoon kuuluu kosketuspintojen pyyhintä eli myös sängyn kosketuspinnat pyyhitään päivittäin.

Anna patjan kuivua ja tuulettaa kunnolla ennen kuin se laitetaan takaisin paikoilleen.

Huomioi myös seuraavat asiat:

- Noudata varovaisuutta käsitellessäsi patjaa. Terävät esineet kuten kynät, neulat ja ruiskut voivat rikkoa patjansuojuksen.
- Patjaa ei tule käyttää ilman patjansuojusta ja lakanaa. Tyynyn kanssa käytetään tyynynliinaa.
- Vuoteen kosketuspinnat puhdistetaan aina huoneen siivouksen yhteydessä.
- Liinavaatteiden vaihdon yhteydessä pyyhitään myös patjansuojus. Käsittele likaisia vuodetekstiilejä rauhallisin ottein, älä pölyytä. Laita likaiset vuodevaatteet suoraan pyykkipussiin.
- Likaantunut ja kastunut tyyny laitetaan aina pesuun. Rikkinäinen tyyny poistetaan käytöstä.
- Pitkäaikainen altistus kosteudelle (esim. virtsa ja hiki) voivat aiheuttaa päällisen rikkoutumisen. Pyyhi kosteus pois mahdollisimman pian.
- Kemiallinen rasitus voi myös kuluttaa patjaa ja sen takia lyhentää sen käyttöikää (desinfektioaineiden runsas käyttö).
- Vaihda aina välillä patjan suuntaa (pää/jalkopääsuunnassa) EI ylös/alas.
- Noudata patjan maksimipainosuosituksia.
- Suojaa patja suoralta pitkäaikaiselta auringonvalolta (sekä käytössä, että varastoinnissa).
- Tee tarvittaessa patjalle eritetahradesinfektio. Poista sitä ennen irtoava lika kuivalla kertakäyttöliinalla.

- Mikäli puhtaita patjoja varastoidaan, pidetään ne vaakatasossa, max. 5 patjaa päällekkäin. Varmista patjan käytön ja säilytyksen lämpötilasuositukset valmistajalta.
- Huomioi, että mikäli huoneessa käytetään siivouksen yhteydessä vetyperoksidikuivahöyrylaitetta, patjan tulee olla nostettuna pystyasentoon desinfioinnin onnistumiseksi.
- Akuuttipotilaiden patjat (esim päivystyspoliklinikalla tai vastaanotolla) tulee pyyhkiä aina potilaan lähdön jälkeen.

Esimerkkivideo patjan puhdistamisessa. ÖVPH suosittelee käyttämään likaisen patjan puhdistamisessa kertakäyttöistä suojaesiliinaa sekä suojakäsineitä.

VIDEO - potilassängyn patjan puhdistus:

<https://www.youtube.com/watch?v=zGvL4u5FyuY>

Lähteet:

Heli Heikkinen & Katariina Kainulainen – Usein kysyttyä: Siivous ja terveydenhuolto. Suomen Sairalahygienialehti 2016; 34: 201-206

THL: Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta

Medimattress patjan huolto ohje – versio 2.2 (päivitetty 5/2019)

Asiasanat: patja, patjan puhdistus

Viitteet/lisätiedot:

Pohjanmaan hyvinvointialue • www.pohjanmaanhyvinvointi.fi • Vaihde 06 218 1111

Tämä ohje on tarkoitettu hoitoalan ammattilaisten käyttöön.